

बहु रक्तं तु तस्य सुखाव पायतः Rām. 4. 11. 46; Mb. 1.3.152. -11 Going; ऊर्ध्वस्रोतस इत्येते देवा वैकारिकाः स्मृताः Mb. 14.38. 13. -12 Lineage. -Comp. -अञ्जनम् (स्रोतोञ्जनम्) anti-mony. -ईशः the ocean. -रन्ध्रम् an aperture of the proboscis or trunk of an elephant, a nostril; स्रोतोरन्ध्रध्वनित-सुभगं दन्तिभिः पीयमानः Me. 44 (see Malli. thereon); (written श्रोतोरन्ध्र also, q. v.). -वह् f., -वहा a river; स्रोतोवहा पथि निकामजलामतीत्य जातः सखे प्रणयवान् मृगतृष्णिकायाम् S. 6. 15; 2. 17; कार्या सकतलीनहंसमिथुना स्रोतोवहा मालिनी 6. 16; R. 6. 52.

स्रोतस्यः 1 N. of Śiva. -2 A thief.

स्रोतस्वती, स्रोतस्विनी A river.

स्व pron. a. 1 One's own, belonging to oneself, often serving as a reflexive pronoun; स्वनियोगमशून्यं कुरु S. 2; प्रजाः प्रजाः स्वा इव तन्त्रयित्वा 5. 5; oft. in comp. in this sense; स्वपुत्र, स्वकलत्र, स्वद्रव्य. -2 Innate, natural, inherent, peculiar, inborn; सूर्यापाये न खलु कमलं पुष्यति स्वामभिख्याम् Me. 82; S. 1. 19; स तस्य स्वो भावः प्रकृतिनियतत्वादकृतकः U. 6. 14. -3 Belonging to one's own caste or tribe; यद्वैव भार्या शूद्रस्य सा च स्वा च विशाः स्मृते Ms. 3. 13; 5. 104. -स्वः 1 One's own self. -2 A relative, kinsman; एनं स्वा अभि-संविशन्ति भर्ता स्वानां श्रेष्ठः पुर एता भवति Bri. Up. 1. 3. 18; (दौर्गत्यं) येन स्वैरपि मन्यन्ते जीवन्तोऽपि मृता इव Pt. 2. 100; Ms. 2. 109. -3 The soul. -4 N. of Viṣṇu. -स्वा A woman of one's own caste. -स्वः, स्वम् 1 Wealth, property; as in निःस्व q. v. -2 (In alg.) The plus or affirmative quantity; cf. धनः, स्वशब्दोऽयमात्मन्यधनज्ञातीनां प्रत्येकं वाचको न समुदायस्य SB. on MS. 6. 7. 2. -3 The Ego. -4 Nature (स्वभावः); वृत्तिभूतानि भूतानां चरणामचराणि च। कृता स्वेन वृणां तत्र कामाचोदनयापि वा॥ Bhāg. 12. 7. 13. -Comp. -अक्षपादः a follower of the Nyāya system of philosophy. -अक्षरम् one's own hand-writing. -अधिकारः one's own duty or sway; स्वाधिकारात् प्रमत्तः Me. 1; स्वाधिकारभूमौ S. 7. -अधिपत्यम् one's own supremacy, sovereignty. -अधिष्ठानम् one of the six Chakras or mystical circles of the body. -अधीन a. 1 dependent on oneself, self-dependent. -2 independent. -3 one's own subject. -4 in one's own power; स्वाधीना वचनीयतापि हि वरं बद्धौ न सेवाञ्जलिः Mk. 3. 11. कुशल a. having prosperity in one's own power; स्वाधीनकुशलाः सिद्धिमन्तः S. 4. पतिका, भर्तृका a woman who has full control over her husband, one whose husband is subject to her; अथ सा निर्गताबाधा राधा स्वाधीनभर्तृका। निजगाद रतिक्रान्तं कान्तं मण्डनवाञ्छया Git. 12; see S. D. 112. et seq. -अध्यायः 1 self-recitation, muttering to oneself. -2 study of the Vedas, sacred study; perusal of sacred books; स्वाध्यायेनार्चयेदधीन् Ms. 3. 81; Bg. 16. 1; T. Up. 1. 9. 1. -3 the Veda itself. -4 a day on which sacred study is enjoined to be resumed after suspension. °अर्थिन् m. a student who tries to secure his own livelihood during his course of holy study; Ms. 11. 1. -अध्यायिन् m. 1 a student of the Vedas. -2 a trades-

man. -अनुभवः, अनुभूतिः f. 1 self-experience. -2 self-knowledge; स्वानुभूत्येकसाराय नमः शान्ताय तेजसे Bh. 2. 1. -अनुभावः love for property. -अनुरूप a. 1 natural, inborn. -2 worthy of oneself. -अन्तम् 1 the mind; मम स्वान्तध्वान्तं तिरयतु नवीनो जलधरः Bv. 4. 5; Mv. 7. 17. -2 a cavern. -3 one's own death, end. -अर्जित a. self-acquired. -अर्थ a. 1 self-interested. -2 having its own or true meaning. -3 having one's own object or aim. -4 pleonastic. (-र्थः) 1 one's own interest, self-interest; सर्वः स्वार्थं समीहते Śi. 2. 65; स्वार्थोत्सर्ता गुरुतरा प्रणयिक्रियैव V. 4. 15. -2 own or inherent meaning; स्वार्थे णिच्, स्वार्थे कप्रत्ययः &c.; परार्थव्यासङ्गादुपजहदथ स्वार्थपरताम् Bv. 1. 79 (where both senses are intended). -3 = पुरुषार्थः q. v.; Bhāg. 12. 2. 6. °अनुमानम् inference for oneself, a kind of inductive reasoning, one of the two main kinds of अनुमान, the other being परार्थानुमान. °पण्डित a. 1 clever in one's own affairs. -2 expert in attending to one's own interests. °पर, °परायण a. intent on securing one's own interests, selfish; परार्थानुष्ठाने जडयति वृषं स्वार्थपरता Mu. 3. 4. °विधातः frustration of one's object. °सिद्धिः f. fulfilment of one's own object. -आनन्दः delight in one's self. -आयत्त a. subject to, or dependent upon, oneself; स्वायत्तमेकान्तगुणं विधात्रा विनिर्मितं छादनमज्ञातायाः Bh. 2. 7. -आरब्ध, -आरम्भक a. self-undertaken. -आहत a. coined by one's self. -इच्छा self-will, own inclination. °आचारः acting as one likes; self-will. °मृत्युः an epithet of Bhīṣma. -उत्थ a. innate. -उदयः the rising of a sign or heavenly body at any particular place. -उपधिः a fixed star. -कम्पनः air, wind. -कर्मन् one's own duty (स्वधर्म); स्वकर्मनिरतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु Bg. 18. 45. -कर्मस्थ a. minding one's own duty; अधीयीरन्त्रयो वर्णाः स्वकर्मस्था द्विजातयः Ms. 10. 1. -कर्मिन् a. selfish. -कामिन् a. selfish. -कार्यम् one's own business or interest. -कुलक्षयः a fish. -कृतम् a deed done by one's self. -कृतंभुज a. experiencing the results of former deeds (प्रारब्धकर्म); मा शौचतं महाभागावात्मजान् स्वकृतंभुजः Bhāg. 10. 4. 18. -गतम् ind. to oneself, aside (in theatrical language). -गृहः a kind of bird. -गोचर a. subject to one's self; स्वगोचरे सत्यपि चित्तहारिणा Ki. 8. 13. -चर a. self-moving. -छन्द a. 1 self-willed, uncontrolled, wanton. -2 spontaneous. -3 wild. (-न्दः) one's own will or choice, own fancy or pleasure, independence. (-न्दम्) ind. at one's own will or pleasure, wantonly, voluntarily; स्वच्छन्दं दलदरविन्द ते मरन्दं विन्दन्तो विदधतु गुञ्जितं मिलिन्दाः Bv. 1. 15. -ज a. 1 self-born. -2 natural (स्वाभाविक); आगता त्वामियं बुद्धिः स्वजा वैनायिकी च या Rām. 2. 112. 16. (-जः) 1 a son or child. -2 sweat, perspiration. -3 a viper. (-जा) a daughter. (-जम्) blood. -जनः 1 a kinsman, relative; इतःप्रत्यादेशात् स्वजनमनुगन्तुं व्यवसिता S. 6. 8; Pt. 1. 5. -2 one's own people or kindred, one's household. °गन्धिन् a. distantly related to. (स्वजनायते Den. P. 'becomes or is treated as a relation'; Pt. 1. 5.) -जातिः 1 one's own kind. -2 one's own family or caste.